

SVAR PÅ INTERPELLATION 2009:31 ANGÅENDE MEDDELARFRIHET I SAMTLIGA VERKSAMHETER SOM HAR AVTAL MED STOCKHOLMS STAD AV LEIF RÖNNGREN

Leif Rönngren (s) har den 15 juni 2009 i en interpellation ställt följande frågor till mig:

1. Anser borgarrådet att det är rimligt att Staden inte kräver meddelarfrihet i verksamheter som på något sätt upphandlas?
2. Vilka åtgärder avser borgarrådet att vidta för att Stockholms stad skall kunna läggas till den positiva lista som socialminister Göran Hägglund omnämner i tv?
3. Delar borgarrådet uppfattningen att avsaknaden av meddelarfrihet också kan leda till att personal och chefer underlåter att anmäla enligt Lex Sara och Maria lagstiftningen?
4. Vad har borgarrådet för uppfattning om påståendet att vårdföretag kräver tystnad från sina anställda, i skriftliga avtal?

Som svar vill jag anföra följande.

Frågan om meddelarfrihet är en viktig fråga. Det är också en synnerligen väl genomarbetad och belyst fråga i staden.

Meddelarfriheten är en grundlagsfäst rättighet och av väsentlig betydelse för ett öppet och demokratiskt samhälle. Transparens och offentlig granskning är en betydande del av medborgarnas möjlighet att utkräva ansvar av politiska beslutsfattare och politiskt ledda verksamheter. Sverige har en tradition av offentlig öppenhet som internationellt sett är förhållandevis unik och som vi ska vara stolta över.

Meddelarfrihetens betydelse är särskilt viktig i många offentligt finansierade verksamheter, såväl ur ett medborgar- som ett brukarperspektiv. Stora delar av den typ av verksamheter som bekostas med kommunala skattemedel – utbildning, hälso- och sjukvård och omsorg om barn, äldre och funktionshindrade – har stor personlig och känslomässig betydelse för dem som nyttjar dem. Vetskap om eventuella brister eller missförhållanden bör därför säkerställas.

Samtidigt är detta en juridiskt komplicerad fråga, vilket illustreras av de mångåriga svårigheterna att upprätta en enhetlig och tillämpbar lagstiftning på området. Skattebetalarnas intresse av insyn och brukarnas intresse av att eventuella missförhållanden uppmärksammas och åtgärdas riskerar att hamna i konflikt med såväl de anställdas lojalitetsplikt gentemot arbetsgivaren som vikten av att hemlighålla känsliga affärsmässiga förhållanden. Situationen är särskilt komplex vad avser anställda inom privata företag som utför offentligfinansierad verksamhet på entreprenad. Att finna en adekvat och balanserad avvägning mellan dessa olika intressen är en grannlaga uppgift..

Kommunallagen stadgar att det åvilar kommunerna att säkra allmänhetens insyn i verksamheter förlagda på entreprenad. Kommunerna är därför skyldiga att i entreprenadavtalen ta med rätten för kommunen att från entreprenören begära ut sådan information som kan vara av allmänt intresse.

Det väsentliga vad gäller meddelarfrihet inom verksamheter på entreprenad är just möjligheten för de anställda att utan risk för påföljd lämna ut uppgifter som är relevanta för allmänheten. Såväl för brukarna av en offentligt finansierad verksamhet som för medierna och medborgarna är det sådan information som rör själva verksamhetens innehåll. Att säkerställa att samma meddelarfrihet råder för privatanställda i entreprenader som för offentliganställda rörande denna typ av information är därför av stor vikt. Lika viktigt är att analoga resonemang förs kring meddelarskyddet. Kommunstyrelsen har beslutat om en skrivning gällande meddelarfrihet som nämnderna rekommenderas använda när de gör entreprenadupphandlingar inom vård och omsorg. Detta är också en skrivning som nämnderna följer.

När det gäller Lex Sara och Lex Maria så står det uttryckningen i våra avtal att entreprenören ska se till att alla anställda känner till denna lagstiftning och är medvetna om sin skyldighet att anmäla missförhållanden.

Jag vill i sammanhanget understryka att komplexiteten i denna fråga är av juridisk art och saknar samband med huvudmannskapet som sådant. Olika lagstiftning gäller för offentlig och privat verksamhet därför att de verkar under olika förutsättningar och med delvis skilda syften och uppdragsgivare. Meddelarfrihetens oklara ställning i offentligfinansierade verksamheter förlagda på entreprenad är en konsekvens av denna skilda lagstiftning, inte av ett privat huvudmannskap i sig.

Stockholm den 31 augusti 2009

Sten Nordin (m)
Finansborgarråd